

Деякі питання виконання рішень про стягнення аліментних платежів

Відповідно до частини 2 статті 51 Конституції України батьки зобов'язані утримувати дітей до їх повноліття. Повнолітні діти зобов'язані піклуватися про своїх непрацездатних батьків. Аналогічні норми містить і Сімейний кодекс України (далі – СК України).

Одночасно, не дивлячись на те, що відповідні зобов'язання стосуються родинних, сімейних, а отже особистих відносин, непоодинокими є випадки, коли забезпечення виконання цих обов'язків можливе лише шляхом

застосування заходів законодавчого примусу.

Найчастіше таким заходом є рішення про стягнення аліментів.

Аліментами називається утримання, яке за законом одна особа (далі – боржник) повинна надати іншій особі (стягувачу), що перебуває в сімейних правовідносинах, за умови неповноліття останнього або непрацездатності чи нужденності. Як показує практика, найпоширенішими є випадки, коли аліменти виплачуються батьками на користь неповнолітніх дітей.

У СК України термін «аліменти» за змістом також вживається як аналогія до термінів «допомога» та «кошти на утримання».

Забезпечення відповідного утримання (сплата аліментів) здійснюється двома шляхами: в добровільному порядку (за згодою сторін про сплату аліментів) та примусовому (за рішенням суду про стягнення аліментів).

Розглянемо особливості примусового стягнення органами державної виконавчої служби аліментів за рішенням суду.

Загальний порядок примусового виконання рішень про стягнення аліментів регламентований Законом України «Про виконавче провадження» (далі – Закон), Інструкцією з організації примусового виконання рішень, затвердженою наказом Міністерства юстиції України від 2.04.2012 р. № 512/5 (далі – Інструкція № 512/5), іншими нормативно-правовими актами.

Так, відповідно до вимог статті 19 Закону, нормами якої визначений загальний порядок відкриття виконавчого провадження, державний виконавець відкриває виконавче провадження з виконання рішення про стягнення аліментів на підставі відповідного виконавчого документа, зазначеного в ст. 17 цього Закону (зокрема, на підставі виконавчого листа про стягнення аліментів або виконавчого напису нотаріуса):

1) за заявою стягувача або його представника про примусове виконання рішення;

2) за заявою прокурора у випадках представництва інтересів громадянина в суді;

3) у разі якщо виконавчий лист надійшов від суду на підставі ухвали про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду в порядку, встановленому законом;

4) в інших передбачених законом випадках.

Згідно з частиною 3 статті 22 Закону, рішення, зокрема про стягнення аліментів, можуть бути пред'явлені для виконання протягом усього періоду, на який присуджені платежі.

Водночас, статтею 194 СК України регламентовано, що аліменти можуть бути стягнуті згідно з виконавчим листом за минулий час, але не більш як за три роки, що передували пред'явленню виконавчого листа до виконання.

Якщо за виконавчим листом, пред'явленим до виконання, аліменти не стягувалися у зв'язку з розшуком платника аліментів або у зв'язку з його перебуванням за кордоном, вони мають бути сплачені за весь минулий час.

При цьому, особливістю виконання рішень про стягнення аліментів є те, що за виконавчими документами цієї категорії не стягується виконавчий збір.

Основним заходом примусового виконання рішень про стягнення аліментів є звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендії та інші доходи боржника.

Таким чином, якщо боржник працює, або отримує відповідні доходи, виконання рішень про стягнення аліментів забезпечується шляхом звернення стягнення на такі доходи.

У разі, якщо боржник не працює, будь-які відповідні доходи не отримує та за наявності заборгованості зі сплати аліментів понад три місяці стягнення може бути звернено на майно боржника.

Загальний порядок звернення стягнення на майно боржника встановлений Главою 4 Закону. Так, нормами цієї глави, зокрема, визначено – стягнення в першу чергу звертається на кошти боржника, інші цінності, у тому числі кошти на рахунках і вкладах боржника у банках та інших фінансових установах, на рахунки в цінних паперах у депозитаріях цінних паперів. Готівкові кошти, виявлені

ні у боржника, вилучаються. У разі відсутності у боржника коштів та інших цінностей, достатніх для задоволення вимог стягувача, стягнення звертається також на належне боржнику інше майно, за винятком майна, на яке згідно із законом не може бути накладено стягнення.

Звернення стягнення на заробітну плату не перешкоджає зверненню стягнення на майно боржника.

Якщо за результатами вжитих державним виконавцем заходів встановити місце проживання, перебування чи місцезнаходження боржника не є можливим, державний виконавець звертається до суду з поданням про винесення ухвали про розшук боржника. Розшук боржника оголошується за місцем виконання рішення або за останнім відомим місцем проживання (місцезнаходження) боржника, або за місцем проживання (місцезнаходження) стягувача та здійснюється органами внутрішніх справ.

Якщо місце проживання чи перебування батьків невідоме, або вони ухиляються від сплати аліментів, або не мають можливості утримувати дитину, дитині призначається тимчасова державна допомога, яка не може бути меншою ніж 30 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Виплата тимчасової державної допомоги здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України відповідним управлінням праці та соціального захисту населення.

Державний виконавець закінчує виконавче провадження про стягнення аліментів після закінчення передбаченого законом строку їх стягнення за умови, що сума аліментів стягнена в повному обсязі.

У разі наявності заборгованості, яка виникла на момент закінчення встановленого строку для стягнення аліментів, її стягнення проводиться у загальному порядку, визначеному Законом.

Згідно з частиною 4 статті 74 Закону та п. 7.13. розділу VII Інструкції державний виконавець, у разі надходження виконавчого документа про стягнення аліментів, у день відкриття виконавчого провадження повинен підрахувати розмір заборгованості зі сплати аліментів та разом з постановою про відкриття виконавчого провадження повідомити про нього стягувача і боржника.

Розрахунок заборгованості повинен бути помісячним і містити суму заробітної плати та інших доходів боржника, що залишилися після утримання податків, відсоток або частку заробітку (доходу), визначений виконавчим документом, загальну суму заборгованості.

Якщо боржник не працює або відсутня інформація про отримання боржником доходів, державний виконавець розраховує заборгованість у такому самому порядку, виходячи із середньомісячної заробітної плати для відповідної місцевості. Після отримання достовірної інформації про джерела доходів боржника та їх розмір державний виконавець здійснює перерахунок заборгованості та повідомляє про нього стягувача і боржника.

Крім того, державний виконавець обчислює розмір заборгованості зі сплати аліментів, складає відповідний розрахунок та повідомляє про нього стягувачу і боржнику:

- за заявою сторін виконавчого провадження;
- у разі надсилання постанови до адміністрації підприємства, установи, організації, фізичної особи, фізичної особи-підприємця;
- для проведення відрахування із заробітної плати (доходів), пенсії та стипендії боржника;
- у разі закінчення виконавчого провадження у зв'язку з надходженням виконавчого документа за належністю

до іншого органу державної виконавчої служби;

- за власною ініціативою;
- в інших передбачених законом випадках.

Відповідно до частини 3 статті 74 Закону України «Про виконавче провадження» розмір заборгованості зі сплати аліментів визначається державним виконавцем за місцем виконання рішення у порядку, встановленому СК України. У разі визначення суми заборгованості у частці від заробітку (доходу) розмір аліментів не може бути менше встановленого Сімейним кодексом.

Так, згідно з вимогами статті 182 СК України мінімальний розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, ніж 30 % прожиткового мінімуму на дитину відповідного віку, за винятком випадків, коли розмір аліментів встановлений у твердій грошовій сумі.

Статтею 195 СК України встановлено, що у разі стягнення аліментів у частці від заробітку (доходу) боржника сума боргу визначається, виходячи з фактично отриманої боржником заробітної плати (після утримання обов'язкових зборів та податків) за час, протягом якого не провадилося їх стягнення. Якщо платник аліментів не працював на час виникнення заборгованості, але працює на час визначення її розміру, заборгованість визначається із заробітку (доходу), який він одержує.

Якщо боржник не працював на час виникнення заборгованості і не працює на час визначення її розміру, борг обчислюється у відповідній частці від середньостатистичної заробітної плати у місцевості, де проживає боржник. Проте і в цьому разі розмір аліментів не може бути менше встановленого СК України.

У випадку якщо боржник не працює і сплачує аліменти самостійно, квитанції (або їх завірені копії) про перерахунок

аліментів долучаються до матеріалів виконавчого провадження. Спір щодо розміру заборгованості зі сплати аліментів вирішується судом за заявою заінтересованої особи у порядку, встановленому законом.

У разі стягнення аліментів у частці від заробітку (доходу) боржника на підприємстві, в установі, організації, у фізичної особи, фізичної особи-підприємця відрахування здійснюються з фактичного заробітку (доходу) на підставі постанови державного виконавця.

При цьому розмір аліментів у разі їх стягнення у частці від заробітку (доходу) не може бути менше встановленого СК України. У разі якщо стягнути аліменти в зазначеному розмірі неможливо, адміністрація підприємства, установи, організації, фізична особа, фізична особа-підприємець, які проводили відрахування, нараховують боржнику заборгованість із сплати аліментів.

У разі якщо боржник отримує заробіток (доходи) у різних місцях, відрахування аліментів із кожного виду виплат здійснюється за окремими постановами про стягнення аліментів згідно з розміром утримання, визначеним виконавчим документом.

Відповідно до вимог статті 70 Закону України «Про виконавче провадження», розмір відрахувань із заробітної плати та інших доходів боржника вираховується із суми, що залишається після утримання податків, зборів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Обмеження розміру відрахувань із заробітної плати встановлюється законодавством про працю. Так, зокрема, із заробітної плати боржника може бути утримано за виконавчими документами про стягнення аліментів до погашення у повному обсязі заборгованості – 50 відсотків.

Загальний розмір усіх відрахувань під час кожної виплати заробітної плати не може перевищувати п'ятдесят відсотків заробітної плати, що має бути виплачена працівнику, у тому числі в разі відрахування за кількома виконавчими документами. Це обмеження не поширюється на відрахування із заробітної плати у разі відбування боржником покарання у вигляді виправних робіт і стягнення аліментів на неповнолітніх дітей. У таких випадках розмір відрахувань із заробітної плати не може перевищувати сімдесяти відсотків. Положення цієї статті застосовуються також у разі звернення стягнення на належні боржникові стипендію та інші доходи.

Згідно з частиною 6 статті 70 Закону України «Про виконавче провадження» звернення стягнення на пенсію здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Так, особливою ознакою звернення стягнення на цей вид доходу є те, що згідно з вимогами вказаного Закону з пенсії може бути відраховано не більше 20 %, за виключенням, зокрема, відрахувань на утримання членів сім'ї (аліменти). За такими виконавчими документами з пенсії може бути утримано 50 %.

Таким чином, якщо з боржника слід стягувати аліменти на утримання трьох і більше дітей, а також якщо наявна заборгованість зі сплати аліментів за минулий час, то державний виконавець у постанові зазначає про стягнення 50 % із заробітку боржника для забезпечення поточних платежів. Заборгованість за минулий час у таких випадках може бути погашена шляхом звернення стягнення на майно боржника.

Згідно зі статтею 69 Закону України «Про виконавче провадження» підприємства, установи, організації, фізичні особи, фізичні особи-підприємці здійсню-

ють відрахування із заробітної плати, пенсії, стипендії та інших доходів боржника і перераховують кошти стягувачу у строк, встановлений для здійснення зазначених виплат боржнику, а якщо такий строк не встановлено – до десятого числа кожного місяця, наступного за звітним.

Якщо боржник працює на роботах з періодичним нарахуванням заробітної плати (сезонні роботи в сільському господарстві, на риболовецьких та рибопереробних підприємствах тощо), відрахування проводяться в міру нарахування заробітної плати. Якщо боржник працює за сумісництвом на кількох підприємствах, відрахування проводяться із заробітку за кожним місцем роботи на підставі окремо винесених державним виконавцем постанов. Якщо боржник працює у фізичної особи або фізичної особи-підприємця, у якого немає бухгалтера та рахунку в банку, утримані кошти із заробітку боржника перераховуються стягувачу безпосередньо цими особами.

Заборгованість нараховується до прийняття судом в установленому законом порядку рішення про зменшення розміру аліментів за позовом боржника.

Перелік видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів та доходів з яких утримання аліментів не провадиться, встановлені постановою Кабінету Міністрів України від 26.02.1993 р. № 146 (далі – Постанова №146).

З членів колективних сільськогосподарських підприємств утримання аліментів має провадитися з сум, одержуваних за роботу в цих господарствах (включаючи вартість натуральних видач).

З письменників, композиторів, художників та інших творчих працівників утримання аліментів провадиться з сум авторського гонорару і винагороди, одержуваної за публічне виконання творів, а з тих, що одержують заробітну плату, – із заробітної плати.

З позаштатних лекторів – з оплати, одержуваної за читання лекцій.

З членів кооперативів, спільних підприємств утримання аліментів провадиться з усіх видів заробітку, одержуваного за роботу в кооперативі чи спільному підприємстві (у тому числі із заробітку у валюті).

З фермерів та осіб, які працюють у сільському господарстві за сімейним підрядом, утримання аліментів провадиться після реалізації продукції з власного господарства в кінці року.

З осіб, що відбувають покарання на виправних роботах, аліменти утримуються із загальної суми заробітку без врахування утримань, передбачених вироком або постановою суду.

До всієї заробітної суми, з якої відраховуються аліменти з осіб, що відбувають покарання в установах виконання покарання, а також з осіб, що перебувають у наркологічних відділеннях психіатричних диспансерів, лікарень та на підприємствах, включається та частина суми, що стягується для покриття витрат на утримання цих осіб у вказаній установі.

З військовослужбовців Збройних Сил України та інших військ, осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів внутрішніх справ, Держспецз'язку та Державної кримінально-виконавчої служби утримання аліментів провадиться з усіх видів грошового забезпечення, що надається щомісячно (оклад за штатною посадою, оклад за військове або спеціальне звання, відсоткова надбавка за вислугу років, вчене звання і науковий ступінь, кваліфікацію та умови служби).

З осіб, які працюють за контрактами в іноземних компаніях і одержують заробітну плату тільки за кордоном, аліменти утримуються із 100 відсотків заробітної плати, яку платник аліментів одержував до укладення контракту, або виходячи

із його заробітної плати за останній місяць роботи на момент від'їзду, або з п'ятикратного розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян на час проведення розрахунків.

Аліменти з осіб, що одержують заробітну плату як у гривнях, так і у валюті на підприємствах, в установах, організаціях, розташованих на території України, утримуються бухгалтеріями (розрахунковими відділами) за місцем роботи у розмірах, встановлених рішеннями судів, як із гривень, так із валюти (п.п. 2 – 11 Постанови № 146).

Утримання аліментів не провадиться з:

- 1) вихідної допомоги при звільненні і сум неоподаткованого розміру матеріальної допомоги;
- 2) компенсації працівникові за невикористану відпустку, крім випадків, коли особа при звільненні одержує компенсацію за відпустку, не використану протягом кількох років;
- 3) допомоги на лікування;
- 4) допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами;
- 5) компенсаційних виплат при відраженні і переведенні на роботу в іншу місцевість;
- 6) польового забезпечення, надбавок до заробітної плати й інших сум, які виплачуються замість добових і квартирних;
- 7) компенсаційних сум, які виплачуються за амортизацію інструментів і зношеність одягу;
- 8) матеріальної допомоги особі, які втратили право на допомогу по безробіттю;
- 9) вартості безкоштовного надання квартир та комунальних послуг;
- 10) одноразової допомоги при народженні дитини;
- 11) державної допомоги на поховання;
- 12) допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- 13) допомоги на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням;

14) допомоги малозабезпеченим сім'ям з дітьми;

15) соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям;

16) державної соціальної допомоги на дітей-інвалідів, а також надбавки на догляд за інвалідом з дитинства та дитиною-інвалідом, що передбачені Законом України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам»;

17) допомоги по тимчасовій непрацездатності по догляду за хворою дитиною віком до 14 років;

18) тимчасової державної допомоги, якщо місце проживання батьків невідоме, або вони ухиляються від сплати аліментів, або не мають можливості утримувати дитину;

19) субсидій готівкою для відшкодування витрат на придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива;

20) щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та особистого підсобного господарства громадян, які проживають на територіях радіоактивного забруднення;

21) вартості речового, продовольчого забезпечення або його грошової компенсації;

22) дотацій на обіди, вартості путівок до санаторіїв і будинків відпочинку, що надаються за рахунок коштів підприємств та організацій.

З військовослужбовців, а також осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, Держспецзв'язку та Державної кримінально-виконавчої служби утримання аліментів не провадиться з вихідної допомоги при звільненні з військової служби і з органів внутрішніх справ, Держспецзв'язку та Державної кримінально-виконавчої

служби, а також інших видів грошового забезпечення, що не має постійного характеру.

Утримання аліментів провадиться з суми заробітку (доходу), що належить особі, яка сплачує аліменти, після утримання з цього заробітку (доходу) податків. Доставка стягувачу грошових переказів утриманих аліментів через відділення зв'язку провадиться за рахунок платника аліментів (п.п. 12-14 Постанови № 146).

Після закінчення строку, передбаченого законом для стягнення аліментів, у разі відсутності заборгованості зі сплати аліментів адміністрація підприємства, установи, організації, фізична особа, фізична особа-підприємець, які проводили відрахування, повертають постанову державного виконавця про стягнення аліментів органу державної виконавчої служби з відміткою про перерахування в повному обсязі стягувачу утриманих сум аліментів.

Відповідно до частини 4 статті 181 СК України, у разі виїзду одного з батьків за кордон на постійне проживання у державу, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги, аліменти стягуються в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України. Так, зазначений порядок регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 р. № 1203 «Про стягнення аліментів на дитину (дітей) у разі виїзду одного з батьків для постійного проживання в іноземній державі, з якою не укладено договір про надання правової допомоги» (далі – Постанова № 1203).

Зокрема, Постановою № 1203 встановлено – у разі виїзду одного з батьків, який є громадянином України, для постійного проживання в іноземній державі, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги (далі – постійне про-

живання за кордоном), він повинен виконати аліментні зобов'язання з утримання дитини (дітей) до досягнення нею повноліття (далі – аліментні зобов'язання), які оформляються договором між цією особою та одним з батьків, з яким залишається дитина (діти), або її опікуном, піклувальником (далі – одержувач аліментів), або договором про припинення права на аліменти для дитини (дітей) у зв'язку з передачею права власності на нерухоме майно (житловий будинок, квартиру, земельну ділянку тощо).

Якщо аліментні зобов'язання не були виконані особою, що виїжджає, стягнення аліментів провадиться за рішенням суду.

З метою запобігання ухиленню батьків від утримання дітей до їх повноліття шляхом сплати аліментів особа, що виїжджає для постійного проживання за кордоном, разом із заявою про видачу паспорта громадянина України для виїзду за кордон або оформлення відповідної сторінки у паспорті (далі – паспорт) подає до паспортної служби органу внутрішніх справ за місцем постійного проживання в Україні у разі наявності дитини (дітей), що залишається в Україні, договір про виплату аліментів або нотаріально засвідчену заяву про відсутність в одержувача аліментів вимог щодо стягнення аліментних платежів, або копію рішення суду про виплату аліментів.

До моменту одержання паспорта зазначена особа повинна подати до відповідного органу внутрішніх справ за місцем постійного проживання в Україні документ, що підтверджує виконання аліментних зобов'язань, – нотаріально засвідчену заяву про відсутність в одержувачів аліментів вимог щодо стягнення аліментних платежів (якщо така заява не подавалася згідно з абзацом першим пункту 2 цього Порядку) або нотаріально засвідчену копію постанови державного

виконавця про закінчення виконавчого провадження (якщо стягнення аліментів провадилося за рішенням суду).

У разі невиконання аліментних зобов'язань на момент одержання паспорта до особи, що виїжджає для постійного проживання за кордоном, застосовуються обмеження, передбачені законодавством.

Особа, що виїхала за межі України для тимчасового перебування і має в Україні неповнолітню дитину (дітей), у разі порушення клопотання про залицення для постійного проживання за кордоном подає до дипломатичного представництва або консульської установи України за кордоном документи, передбачені пунктом 2 цього Порядку.

У разі наявності не врегульованих аліментних зобов'язань керівник дипломатичного представництва або консульської установи України за кордоном приймає рішення про відмову в задоволенні клопотання до усунення обставин, які цьому перешкоджають.

Якщо після виконання аліментних зобов'язань згідно з частиною четвертою статті 181 СК України, один з батьків не виїхав на постійне проживання у державу, з якою Україна не має договорів про правову допомогу, та залишився або повернувся для постійного проживання в Україну, порядок стягнення аліментів з урахуванням сплаченої суми встановлюється законодавством.

Якщо після набрання рішенням суду законної сили, згідно з яким з одного із батьків стягуються аліменти, він виїжджає для постійного проживання у державу, з якою Україна не має договору про правову допомогу, з нього за рішенням суду до його виїзду за межі України може бути стягнуто аліменти за весь період до досягнення дитиною повноліття.

Якщо після набрання законної сили рішенням суду про сплату аліментів за весь

період до досягнення дитиною повноліття особа, з якої стягуються аліменти, продовжує постійно проживати в Україні або повертається в Україну для постійного проживання та змінюються обставини, які вплинули на визначення розміру аліментів, у судовому порядку може бути встановлено періодичне стягнення аліментів з урахуванням сплаченої суми.

Відповідно до пункту 1 Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.02.2006 р. № 189 (далі – Порядок), якщо батьки ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання (перебування) їх невідоме, дитині призначається тимчасова державна допомога.

Пунктом 2 Порядку передбачено, що тимчасова допомога призначається у разі, якщо:

- рішення суду про стягнення аліментів з одного з батьків не виконується у зв'язку з ухиленням від сплати аліментів або відсутністю у боржника коштів та іншого майна, на які за законом може бути звернено стягнення;
- стосовно одного з батьків здійснюється кримінальне провадження або він перебуває на примусовому лікуванні, у місцях позбавлення волі, якого визнано в установленому порядку недієздатним, а також перебуває на строковій військовій службі;
- місце проживання (перебування) одного з батьків не встановлено.

Тимчасова допомога призначається дитині віком до 18 років.

Тимчасова допомога не призначається на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням або на повному державному утриманні.

Якщо дитина, яка перебуває у відповідній установі (закладі) на повному державному утриманні, під час літніх канікул перебуває вдома, зазначена допомога призначається за повні місяці такого перебування на підставі довідки установи (закладу) про те, що дитина в цей час не перебувала на повному державному утриманні.

Тимчасова допомога призначається і виплачується за місцем проживання (перебування) одного з батьків, який утримує дитину (далі – одержувач), управлінням праці та соціального захисту населення районної, районної у містах Києві та Севастополі держадміністрацій, структурним підрозділом з питань праці та соціального захисту населення виконавчого органу міської, районної у місті ради (далі – орган праці та соціального захисту населення).

Залежно від підстав, на яких призначається тимчасова допомога, додатково, зокрема, має подаватися довідка органу державної виконавчої служби, що підтверджує факт несплати аліментів одним з батьків протягом шести місяців, що передують місяцю звернення.

Ураховуючи викладене, з метою отримання документів, необхідних для призначення тимчасової допомоги, стягувач аліментів має право звернутися до територіального органу державної виконавчої служби, на виконанні у якому перебуває виконавчий документ про стягнення аліментів, з письмовою заявою про видачу довідки щодо неможливості стягнення аліментів (за певний період часу) з боржника внаслідок визначених підстав.

Державний виконавець за результатами розгляду поданої заяви приймає рішення про надання відповідної довідки про неможливість стягнення аліментів з одного з батьків за період, зазначений у заяві стягувача, але у межах строку, протягом якого перебуває на вико-

нанні виконавчий документ, або, в разі відсутності підстав, відмовляє в її задоволенні.

Рішення про призначення або відмову в призначенні тимчасової допомоги приймається органом праці та соціального захисту населення після надходження усіх необхідних документів.

Тимчасова допомога призначається кожні шість місяців починаючи з місяця, в якому подані усі необхідні документи.

У разі встановлення місця проживання (перебування) одного з батьків і припинення його розшуку орган внутрішніх справ у триденний строк повідомляє про це одержувача, орган праці та соціального захисту населення, посадову особу, яка винесла ухвалу (постанову) про розшук, а також суд за місцем знаходження виконавчого листа.

Таким чином, при розгляді заяви стягувача щодо надання довідки про неможливість стягнення аліментів державний виконавець має ретельно перевірити наявність відповідних підстав та, у разі необхідності, вжити відповідних заходів для отримання повної інформації з метою прийняття рішення відповідно до діючого законодавства.

Частиною 10 статті 74 Закону України «Про виконавче провадження» передбачено – за наявності заборгованості зі сплати аліментів у розмірі, що сукупно перевищує суму відповідних платежів за шість місяців, державний виконавець звертається до правоохоронних органів з поданням (повідомленням) про притягнення боржника до кримінальної відповідальності за злісне ухилення від сплати аліментів.

Згідно з вимогами статті 164 Кримінального кодексу України під злісним ухиленням від сплати аліментів слід розуміти будь-які діяння боржника, спрямовані на невиконання рішення суду (приховування доходів, зміну місця прожи-

вання чи місця роботи без повідомлення державного виконавця тощо), які призвели до виникнення заборгованості зі сплати аліментів у розмірі, що сукупно складають суму виплат за шість місяців відповідних платежів.

Крім того, як і при виконанні рішень інших категорій, так і при виконанні рішень про стягнення аліментів, за порушення вимог Закону України «Про виконавче провадження», невиконання законних вимог державного виконавця, неподання або подання неправдивих відомостей про доходи і майновий стан, неповідомлення державного виконавця про зміну місця проживання чи місцезнаходження або місця роботи (отримання доходів), а також за неявку без поважних причин за викликом державного виконавця, боржник може бути притягнутий до адміністративної відповідальності (ст. 90 Закону, 188-13 КУпАП).

Ю. В. Заворотна
начальник відділу аналітики
та статистики управління
державної виконавчої служби
Головного управління юстиції
у Дніпропетровській області